

Can Porràfols/Castell d'Avinyó

Avinyonet del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: 08792 AVINYONET DEL PENEDÈS.
Emplaçament A la zona de planes agrícoles prop de la carretera

Coordenades:

Latitud: 41.37278
Longitud: 1.77151
UTM Est (X): 397265
UTM Nord (Y): 4580869

Classificació

Número de fitxa 08013-157
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Les pedres de la masia han estat reutilitzades en altres construccions a les Gunyoles i Subirats.

Protecció Legal
Número inventari BCIN R-I-51-5185/Llei 25/06/1985/BOE 29/06/1985/Llei 16/1985-
Generalitat i altres arr. 21 Decret 111/1986.Núm.570ACCN

inventaris

Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: P.R. Germina Viti S.L., Can Porràfols 08792 AVINYONET DEL PENEDÈS.

Fitxes associades:

[Sant Pere d'Avinyó](#)

[Torre dels Gorgs, Xops i Sant Sebastià dels Gorgs](#)

Autoria de la fitxa J.M. Huélamo - ARQUEOCIÈNCIA

Descripció

Jaciment que fins la dècada de 1990 constituïa un edifici on eren visibles basaments i restes d'antics murs. Alguns la descriuen de la següent manera: "d'entre els murs derruïts d'una gran masia semienrunada anomenada "Can Porràfols", podem destriar-ne tres parets (de les quatre que formarien un antic edifici) formades per grans carreus molt ben escairats. L'edifici queda encastellat dalt d'un petit turonet, al costat d'una riereta tributaria a la dels Gorgs" (ESCOFET, 1981) . Encara s'aprecien pels voltants les alineacions d'algunes parets, molt arrasades. De la masia en resten les basses fetes de ciment i canalitzacions que es troben torrent amunt.

Observacions:

La foto número 1, feta amb càmera obscura és de data anterior a la seva destrucció i es obra del fotògraf Sr. Aguilar. La foto número 2 correspon a la data que es conservava a sobre d'una de les portes de la masia: 1707, i es troba en la col·lecció particular d'un veí de Les Gunyoles (Josep Tres, a can Vendrell).

Història

Es creu que era a l'indret del mas Can Porràfols on hi havia basaments i restes d'antics murs (es deia que d'entre els murs derruïts podien destriar-se tres parets formades per grans carreus molt ben escairats), avui pràcticament desapareguts degut a un gran moviment de terres realitzat recentment. Les referències al lloc, el castell i l'església de Sant Pere d'Avinyó es remunten al segle X, en coincidència amb el procés de conquesta d'aquestes terres per part del Comtat de Barcelona. El castell termenat va estat documentat el 990, encara que hi ha constància des de l'any 973. Al segle X estava encomanat a Màger, fill de Sendred, en nom del comte, de manera que aquell era l'aprisionador del castell (LLORACH SANTÍ, 1992a), (MARGARIT, 1983a) . Això es confirma qual el bisbe Vives de Barcelona va anar a consagrar l'església de Sant Pere, aixecada al castell d'Avinyó, entre els anys 973 i 995. En la butlla adreçada pel papa Silvestre II al monestir de Sant Cugat l'any 1002 consta que l'esmentat cenobi posseïa un alou a Avinyó que fou de Màger. El castell degué passar per força vicissituds al començament del segle XII. Segurament la fortalesa fou enderrocada en la ràtzia dels amoràvits del 1108. Per aquesta raó, Ramon Berenguer IV el 1156 donà a Berenguer d'Avinyó el puig anomenat Avinyó perquè hi edificués cases i un castell. Alguns anys més tard, el 1194, Alfons el Cast, des de Narbona, concedia a Guillem de la granada el seu castell d'Avinyó, juntament amb la vila i la parròquia. El terme passà tot seguit al monestir de Poblet per deixa testamentària del mateix Guillem de granada l'any 1198, excepte els delmes, que foren llegats al Temple. El 1227 l'abat de Poblet va vendre el castell al bisbe de Barcelona i aquest, en el seu testament del 1241, el cedia la Pia Almoïna de Barcelona (LLORACH SANTÍ, 1992a). Tot i que durant el segle XIV encara hi tenien drets l'Almoïna de Barcelona i la família Avinyó, al segle XVII el terme era de patrimoni reial i ho continuà essent fins al segle XIX. Se sap que el 1381 va ser comprat per Ramon Alemany i Cervelló, senyor de Sant Martí i Subirats, qui va manar fer obres al monestir dels Gorgs, com la col·locació de la clau de la volta de creueria d'un Sant Martí voltat de sagetes, o sia, reconvertit en Sant Sebastià i la coberta que desguassa per les gàrgoles dels contraforts de llevant. L'any 1568 es titulava l'Ajuntament d'Avinyonet "Terme i Castell de Vinyonet" (SADURNÍ ET AL., 2000). Sembla que apareix a la documentació fins al segle XVIII, moment en que potser estigués enrunat i es construís una masia (1707 és la data que es conserva en un carreu probablement provinent de la porta d'accés a la casa, que avui es conserva en una casa particular de Les

Gunyoles). La substitució del topònim Avinyó pel d'Avinyonet es va produir durant la llarga i intensa crisi baix-medieval catalana. En concret, mentre que en el Fogatge de 1376 encara es parla del castell d'Avinyó i de la parròquia de Sant Pere d'Avinyó, en el de 1553 el terme Avinyonet ha substituït completament el d'Avinyó. És possible que aquesta substitució del topònim Avinyó pel seu diminutiu estigui parcialment associada a la intensa pèrdua de població que es va produir durant la citada crisi baix-medieval. En concret, entre 1376 i 1553, el poble va passar de 76 cases a tenir-ne només 52 (JUNQUERAS, MARTÍ: 2001). Per informació oral se sap que era relativament habitual que es produïssin petits incendis provocats per la xemeneia de la masia. Quant això passava les campanes de Sant Pere d'Avinyó tocaven a foc i la gent acudia a ajudar a apagar-lo. Els amos, a tots els que hi havien ajudat, els donaven una coca a cal Forner. Hi havia una dita que deia que a can Porràfols hi havia una bota de vi per cada dia de l'any, mostrant la gran riquesa de la masia.

Bibliografia

CATÀLEG (1990). Catàleg de monuments i conjunts històrico-artístics de Catalunya. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. ESCOFET, Josep (1981) "Reculls per a una Història". Diversos articles publicats a la revista Arrels, núms. 61 a 67. Avinyonet del Penedès. INVENTARI DE PATRIMONI (1980-1985) Servei del Patrimoni Arquitectònic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Núm. 570 ACC JUNQUERAS VIES, Oriol; MARTÍ ESCAYOL, Maria Antònia (2001) Informe sobre l'origen, ús i significat dels topònims del terme municipal d'Avinyonet del Penedès. Document mecanografiat. LLORACH SANTÍS, S. (1992a) "Castells i edificacions militars de l'Alt ". Catalunya Romànica. El Penedès. L'Anoia. Avinyonet del Penedès, vol. XIX. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. P.: 38. MARGARIT, A (1983a) Sant Sebastià dels Gorgs. Origen del topònim "Els Gorgs". Barcelona: L'autor. MARGARIT, Mn. A. (1999) Sant Sebastià dels Gorgs. A la llum dels indicis arqueològics. Memòria de 1992. Treball inèdit ciclostilat a l'Arxiu Parroquial de Sant Cugat Sesgarrigues. SADURNÍ I VALLÈS, Pere et al. (2000) "Dades històriques de l'Arboçar. Del segle XI al XX". Font-Tallada. Butlletí de Sant Pere Molanta i l'Arboçar, núm. 284, febrer del 2000. Sant Pere Molanta: Associació de Pares d'Alumnes de Sant Pere Molanta.

-